

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

October 2024 | LV

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

REDAKTORA SLEJA

Ievadraksts

Paplašināšanās kā iespēja: apņēmība veidot Eiropas nākotni

Paplašināšanās process un kandidātvalstu integrācija nav vienkārša paplašināšanās: tas ir ģeostratēģisks ieguldījums miera, stabilitātes, drošības un sociālekonomiskās attīstības, kā arī mūsu kontinenta demokrātiskās struktūras stiprināšanā. Tas nozīmē, ka ES paplašināšanās ir efektīvs Eiropas pamatvērtību popularizēšanas un sargāšanas instruments. EESK, sadarbībā ar kandidātvalstu pilsoniskā sabiedrību, iedibinājusi tādas divpusējas struktūras kā apvienotās konsultatīvās komitejas (AKK) un pilsoniskās sabiedrības platformas, iniciatīvu “Paplašināšanās kandidātvalstu locekļi” un paplašinājusi tiesiskuma un pamattiesību jomā rīkotos valstu apmeklējumus,

aptverot kandidātvalstis. Tie liecina par EESK apņēmību gan padziļināt, gan paplašināt Savienību. Mūsu darbs liecina, ka progresu vajadzīgo iekšējo reformu īstenošanā var panākt un tas būtu jāpanāk vienlaikus ar kandidātvalstu integrāciju. Vairākās kandidātvalstīs vērojamas pastāvīgas problēmas. Taču šiem šķēršļiem būtu jāstimulē, nevis jākavē mūsu sadarbība.

EESK būtiski ietekmējusi ES paplašināšanās procesu, piedaloties Rietumbalkānu valstu ministru sanāksmē Skopjē un cieši sadarbojoties ar vairāku kandidātvalstu vadītājiem. Mūsu darbības mērķis ir novērtēt kandidātvalstu gatavību izpildīt Kopenhāģenas kritērijus un atkārtoti apliecināt mūsu apņēmību veidot iekļaujošu un taisnīgu dialogu ar visiem EESK locekļiem, tostarp noteikti arī paplašināšanās kandidātvalstu locekļiem. Tāpēc esmu lepns, ka iniciatīva “Paplašināšanās kandidātvalstu locekļi”, kas tika sākta šā gada februārī Albānijas premjerministra *Edi Rama* un Melnkalnes premjerministra *Milojko Spajić* klātbūtnē, ir manas prezidentūras manifesta stūrakmens.

Aktīvi iesaistot paplašināšanās kandidātvalstu locekļus, Komiteja sevi pozicionē kā vadošo ES iestādi tādā jomā kā ES kandidātvalstu pakāpeniska integrācija. Šīs iniciatīvas ietekme ir jūtama un arvien vairāk atzīta kandidātvalstīs un Eiropas Savienībā, un projektu visnotaļ atbalsta Eiropas Komisijas priekšsēdētāja *Ursula von der Leyen* un paplašināšanās komisārs *Oliver Várhelyi*. Šīs iniciatīvas mērķis ir ne tikai sniegt tūlītējus ieguvumus, bet arī veidot stabilu pamatu kandidātvalstu, to iedzīvotāju un aktīvās pilsoniskās sabiedrības ilgtermiņa vēlmēm. Tā dod šo valstu pilsoniskajai sabiedrībai iespēju tieši iesaistīties ES lēmumu pieņemšanas procesā, saglabājot veicamo reformu dinamiku. Pavisam 146 paplašināšanās kandidātvalstu locekļi aktīvi iesaistījušies ar paplašināšanos saistītu atzinumu sagatavošanā, piemēram, par tādiem tematiem kā ES kohēzijas politika, vienotais tirgus, lauksaimniecības pārtikas nozares ilgtspēja un prasmju trūkums.

Apvienotās konsultatīvās komitejas un pilsoniskās sabiedrības platformas ir nozīmīgi forumi dialogam starp dažādām ieinteresētajām personām un nodrošina, ka lēmumu pieņemšanas procesā tiek uzklauti visi viedokļi. Pašlaik izveidotas apvienotās konsultatīvās komitejas ar Melnkalni, Serbiju un Turciju, un īpaši minamas ir pilsoniskās sabiedrības platformas ar Ukrainu un Moldovu. Paredzams, ka EESK un Ziemeļmaķedonijas apvienotā konsultatīvā komiteja atsāks darbību, tiklīdz tiks atvērta pirmā sarunu kopa, savukārt EESK un Albānijas apvienotās konsultatīvās komitejas izveide ir tuvu noslēgumam. Šo apņēmību vēl vairāk stiprinās gaidāmais pilsoniskās sabiedrības augsta līmeņa forums, kas notiks 24. oktobrī līdztekus EESK plenārsesijai

un kas būs veltīts paplašināšanās jautājumiem. Kopīgi ar Komisiju rīkotais pasākums pulcēs EESK locekļus, aptuveni simts paplašināšanās kandidātvalstu pārstāvju un dalībvalstu un kandidātvalstu vadošos politiķus, lai apspriestu pilsoniskā un sociālā dialoga nozīmi centienos nodrošināt sekmīgu ES paplašināšanos. Forumā tiks uzsvērtā sociālā dialoga nozīme pievienošanās veicināšanā, zaļās un digitālās pārkārtošanās optimizēšanā un ES pamatvērtību respektēšanā.

EESK kā pilsoniskās sabiedrības pārstāve ir apņēmusies stiprināt un atbalstīt visus, kas iestājas par brīvību, demokrātiju un sociālekonomisko labklājību, galu galā veicinot ciešāku integrāciju kandidātvalstīs un Eiropas Savienībā. Kopā mēs veidojam gaišāku nākotni Eiropai — tādai, kas ir iekļaujoša, pārtikusi un vienota. Komitejas apņēmība atbalstīt paplašināšanos ir nelokāma, un mūsu rīcība apliecina mūsu ticību integrētākai un noturīgākai Eiropai.

Oliver Röpke

EESK priekšsēdētājs

TURPMĒKIE NOTIKUMI

2024. gada 6. novembrī

[Gadskārtējā konference par pamattiesībām un tiesiskumu](#)

2024. gada 27. novembrī

[Pilsoņi var novērst dezinformāciju \(Atēnas, Grieķija\)](#)

2024. gada 28. un 29. novembrī

[Eiropas Migrācijas forums - 9. sanāksme](#)

2024. gada 4. un 5. decembrī

EESK plenārsesija

VIENS JAUT?JUMS...

Ziņotāju atzinumam par tematu **“Mākslīgā intelekta izmantošana vispārējiem mērķiem: virziena izvēle pēc MI akta”** *Sandra Parthie* izvaicājām par Mākslīgā intelekta aktu. Konkrēti, kāpēc ir tik svarīgi nodrošināt, ka minētais tiesību akts tiek pienācīgi īstenots, kad domājam par vispārēja lietojuma mākslīgā intelekta modeļiem un to, kā tie tiek pārvaldīti? Kā Eiropas Savienībā varam radīt konkurētspējīgu mākslīgo intelektu un kāpēc tas ir svarīgi?

MI “RAŽOTS EIROP?” – TAS IR IESP?JAMS, BET V?L DAUDZ J?STR?D?

Sandra Parthie

MI akts ir pasaulē pirmais visaptverošais tiesiskais regulējums, kas reglamentē mākslīgo intelektu.

MI izmantojums paplašinās un ietekmē daudzus mūsu ikdienas dzīves aspektus. Piemēram, ar personalizētu reklāmu palīdzību tas ietekmē informāciju, ko cilvēki redz tiešsaistē. Taču vēl svarīgāk ir tas, ka to tagad izmanto veselības nozarē, lai palīdzētu diagnosticēt un ārstēt tādas

slimības kā vēzis. Šajā nolūkā MI lietojumprogrammas balstās uz vispārīga lietojuma MI modeļiem, kas ir jāapmāca. Tie ir “jābaro” ar daudziem attēliem, kuros redzamas, piemēram, vēža šūnas, lai tie spētu tās atpazīt patstāvīgi.

Sekmīgas apmācības pamatā ir dati – milzīgs datu apjoms. Veids, kādā notiek apmācība, ietekmē apmācītā modeļa vai MI lietojumprogrammas rezultātu kvalitāti. Ja tiek ievadīti nepareizi dati vai attēli, veselas šūnas tiks nepareizi identificētas kā vēža šūnas.

Medicīniskās un veselības aprūpes uzlabošana ir pārlicinošs piemērs, kāpēc Eiropas Savienībā mums ir vajadzīgas spējas un infrastruktūra ar mērķi izstrādāt pamatā esošus vispārīga lietojuma MI modeļus. Tas vienkārši palīdzēs glābt dzīvību.

Turklāt vispārīga lietojuma MI revolucionārā veidā ietekmē ražošanas procesus un arī uzņēmumus. Lai Eiropas ekonomika saglabātu konkurētspēju, mums Eiropas Savienībā jānodrošina inovācijas telpa un jānodrošina uzņēmēji un jaunuzņēmumi attīstīt savas idejas.

Protams, pastāv ar MI un vispārīga lietojuma MI saistīti riski, sākot ar modeļu nepilnībām un kļūdām lietojumprogrammās un beidzot ar tehnoloģijas nepārprotami noziedzīgu izmantošanu. Tādēļ ES rīcībā jābūt arī ekspertzināšanām, lai novērstu ļaunprātīgus uzbrukumus un kiberdraudus; tai jāspēj paļauties uz Eiropas

Savienībā izveidoto infrastruktūru, lai nodrošinātu, ka, vienkārši izsakoties, “gaisma nenodziest”.

Viss iepriekšminētais parāda, cik svarīgs ir pareizs regulējums, kas koncentrējas uz apmācības datu, apmācības metožu un visbeidzot galaprodukta kvalitāti. Tā pamatā jābūt Eiropas vērtībām, tādām kā pārredzamība, ilgtspēja, datu aizsardzība un tiesiskuma ievērošana. Diemžēl daudzu nozīmīgu vispārīga lietojuma MI sasniegumu priekšgalā ir dalībnieki, kas atrodas ārpus ES jurisdikcijas. Tāpēc Eiropas Savienībai ir jāattīsta spēja panākt atbilstību tās regulatīvajiem noteikumiem un Eiropas vērtībām attiecībā pret ES un trešo valstu dalībniekiem, kas darbojas mūsu tirgū.

Eiropas Savienībai ir jāsamazina lielu, bieži vien ne Eiropas digitālo uzņēmumu dominējošais stāvoklis tirgū, tostarp mobilizējot konkurences politikas instrumentus. Konkurences iestādēm Eiropas Savienībā ir jāizmanto savas spējas un jānodrošina, ka hipermēroga pakalpojuma sniedzēji neizmanto savu B2B vai B2G stāvokli tirgū ļaunprātīgi.

Publiskās iestādes var atbalstīt Eiropas vispārīga lietojuma MI, kā arī MI lietojumprogrammu nodrošinātājus, iepērkot to produktus un tādējādi citiem lietotājiem un klientiem demonstrējot to uzticamību. ES rīcībā ir talanti, tehnoloģiskā zinātība un uzņēmējdarbības gars, kas vajadzīgs “Eiropā ražotam MI”. Taču investīciju trūkums, kā arī attiecīgās IT infrastruktūras trūkums un iekšējā tirgus joprojām pastāvošā sadrumstalotība, kas kavē plašu izvēršanu, mazina Eiropas MI dalībnieku konkurētspēju.

P?RSTEIGUMA VIESIS

Mūsu pārsteiguma viesē ir **Dr. Alexandra Borchardt**, kura bija galvenā referente 2024. gadā rīkotajā EESK seminārā “ES savienošana”. Viņa ir viena no autorēm, kam bija nozīmīga loma **EBU News Report 2024** sagatavošanā. Minētajā ziņojumā aplūkota mākslīgā intelekta ietekme uz žurnālistiku. Mūsu

izdevumā viņa analizē atbildīgas žurnālistikas perspektīvas laikā, kad arvien vairāk tiek izmantots ģeneratīvs mākslīgais intelekts. Daži mediju nozares pārstāvji jau apreibuši no ģeneratīva mākslīgā intelekta pavērtajām perspektīvām, taču ievērojami ir tā radītie riski, bet arī pavērtās iespējas.

Dr. A. Borchardt ir pieredzējusi žurnāliste, neatkarīga padomdevēja, universitātes pasniedzēja un plašsaziņas līdzekļu pētniece ar vairāk nekā 25 gadu pieredzi ziņu veidošanā. No tiem 15 gadus viņa ieņēmusi vadošus amatus. Pēdējos piecos gados viņa ir Pasauls Ziņu izdevēju asociācijas (WAN-IFRA) programmas “Table Stakes Europe” instruktore un atbalsta 26 Eiropas izdevēju digitālo pārkārtošanos. Ar viņas darbu varat iepazīties [šeit](#).

Uzticama žurnālistika un generatīvais MI laikmetā?

Alexandra Borchardt

Provokatīvā interpretācijā žurnālistika un generatīvais mākslīgais intelekts ir savstarpēji pretrunīgi: žurnālistika nodarbojas ar faktiem; generatīvais MI aprēķina varbūtības. Vai varbūt vēlaties, lai reportieri tukšumus stāstā aizpildītu ar jebko, kas tikai izklausās ticams? Tāpēc, ka tieši šādi darbojas generatīvais mākslīgais intelekts. Tomēr generatīvais mākslīgais intelekts paver milzīgas iespējas uzlabot žurnālistiku, sākot no tās

izmantošanas ideju radīšanā, interviju jautājumos un virsrakstos līdz tās lomai datu žurnālistikā un ātrā dokumentu analizē. Tas var arī palīdzēt pārvarēt formātus un valodas, un tas var pārvērst tekstus videomateriālos, raidierakstos un vizuālos materiālos, transkriptēt, tulkot, ilustrēt un padarīt saturu pieejamu tērzētavu formātos. Šie aspekti varētu palīdzēt sasniegt cilvēkus, kuri iepriekš ir bijuši nepietiekami apkalpoti: hiperlokālā auditorija, tie, kuriem trūkst lasītprasmes vai izpratnes prasmes vai kuriem ir cita veida traucējumi, un tie, kuri vienkārši neinteresējas par žurnālistikas lietošanu tradicionālajā veidā. Kā norādīja Nīderlandes sabiedriskās raidorganizācijas NPO stratēģijas un inovācijas direktore Ezra Eeman: “Ar generatīvo MI mēs varam labāk pildīt savu sabiedrisko pakalpojumu misiju; tas veicinās interaktivitāti, pieejamību un radošumu. Mākslīgais intelekts mums palīdz nodot vairāk mūsu satura mūsu auditorijai.”

Tomēr, lai gan dažus nozares dalībniekus nepārprotami jau ir apreibinājuši generatīvā MI solījumi, šī tehnoloģija rada ievērojamus riskus žurnālistikai. Divi svarīgākie faktori ir vispārējs uzticēšanās zudums informācijai un uzņēmējdarbības modeļu turpmāka vājināšanās vai pat izzušana. Kā jau minēts, “halucinācijas” – termins, ko izmanto, lai apzīmētu generatīvā MI tendenci fabricēt atbildes, izveidojot faktu un avotu līdziniekus – faktiski ir tehnoloģijas iezīme, nevis kļūda. Taču problēma kļūst vēl dziļāka. Tā kā generatīvais MI ļauj ikvienam dažu minūšu laikā radīt jebkāda veida saturu, tostarp dziļviltojumus, pastāv risks, ka sabiedrība varētu zaudēt uzticēšanos visam tur esošajam saturam. Medijpratības apmācība jau tagad iesaka ikvienam būt skeptiskam pret tiešsaistē atrasto saturu; šis veselīgais skepticisms var kļūt par tiešu neuzticēšanos, ja satura fabricēšana pastiprināsies. Vēl nav skaidrs, vai tradicionālie mediju zīmoli gūs labumu no vadošajiem orientieriem šajā informācijas pasaulē, vai arī visi mediji šajā kontekstā tiks uzskatīti par neuzticamiem.

Generatīvās meklēšanas iespēšanās šo problēmu pastiprina, jo draud padarīt žurnālistiku arvien neredzamāku. Agrāk Google meklējumi nodrošināja virkni saišu, no kurām daudzas bija saistītas ar uzticamiem mediju zīmoliem, savukārt tagad meklēšanas rezultātus arvien vairāk veido generatīvais MI. Cilvēki var ieraudzīt pirmā līmeņa atbildes teksta veidā; viņiem vairs nav jāiedziļinās tālāk. Nav brīnums, ka mediju vadītāji ir šausmās. Daudzi no viņiem steidzas ieviest MI efektivitātes palielināšanai, kas, protams, nepildīs savu uzdevumu, kad vajadzēs vēl vairāk ieguldīt kvalitatīvā žurnālistikā, lai auditorijai parādītu atšķirības starp tikai “saturu”, no vienas puses, un uz labu izpēti balstītu, precīzu un uzticamu žurnālistiku, no otras puses.

Ir vajadzīga ētiska pieeja MI izmantošanai medijos. Pirmkārt, mediju organizācijām ir vajadzīga MI stratēģija, un jākoncentrējas uz to, ko tehnoloģija var veicināt sabiedrisko pakalpojumu vērtības nodrošināšanā. Resursi ir jākoncentrē uz to, kas ir vēlams un attiecīgi jāīsteno, vienmēr apzinoties to, ka mākslīgajam intelektam ir

ievērojamas vidiskās un sociālās izmaksas. Vienmēr vajadzētu būt iespējai pateikt “nē”. Organizācijām būtu arī jāizmanto sava spēja un ietekme, pērkot produktus, lobējot regulējumu un iesaistoties debatēs par autortiesībām un datu aizsardzību. Uz spēles ir likts daudz. Lai izvairītos no kaitējuma palielināšanās, ikvienam uzņēmumam ir obligāti regulāri jāpārbauda produkti, ko tas izmanto, aizspriedumu un stereotipu ziņā. Visbeidzot, šajā strauji mainīgajā vidē, kurā katru dienu tiek ieviesti jauni produkti, savrupība ir bīstama. Lai plānotu atbildīgu virzību uz priekšu, ir svarīgi iesaistīties un veicināt sadarbību nozarē un starp nozari un tehnoloģiju uzņēmumiem.

Taču nav šaubu, ka ģeneratīvais MI lielā mērā palielinās mediju atkarību no lielajām tehnoloģijām. Jo vairāk tehnoloģiju uzņēmumi integrē MI rīkus lietojumos, ko cilvēki izmanto ikdienas dzīvē, jo mazāka būs mediju organizāciju kontrole pār praksi, procesiem un produktiem. Tad to ētikas pamatnostādnes varētu būt tikai papildinājums kaut kam, kas jau sen ir izlemts citur.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, šāda hipotēze varētu būt pārsteigums: rītdienas žurnālistika varētu šķist visai līdzīga vakardienas žurnālistikai, un cerams, ka tā būs labāka. Taču daļa mūsdienu žurnālistikas izzudīs. Tāpat kā vienmēr, žurnālistika būs saistīta ar faktiem, pārsteigumiem, vēstījumiem un atbildību. Runa būs par stabilu, lojālu un uzticamu attiecību veidošanu ar auditoriju, sniedzot norādījumus, vadot sarunas un atbalstot kopienas. Mākslīgā satura pasaulē tam, ko saka, domā un jūt reāli cilvēki, būs īpaša nozīme. Reportieri ir īpaši sagatavoti, lai to atklātu. Taču mākslīgais intelekts var palīdzēt žurnālistikai sasniegt labākus rezultātus: apkalpot individuus un grupas atbilstoši viņu vajadzībām un dzīves situācijām; kļūt iekļaujošākiem, vietējākiem un bagātīnātiem ar datiem veidos, kas iepriekš nebija pieejami. Kā par mākslīgo intelektu ir komentējusi Zviedrijas televīzijas izpilddirektora vietniece Anne Lagercrantz: “Tas būtiski mainīs žurnālistiku, bet, cerams, nemainīs mūsu lomu sabiedrībā. Mums ir jāstrādā pie tā, lai mediju nozare būtu uzticama. Mums ir jāizveido drošas vietas informācijai.” Droši var secināt to, ka MI laikmets rada vislielāko risku nevis pašai žurnālistikai, bet gan tās uzņēmējdarbības modeļiem.

Šā teksta pamatā ir brīvi lejupielādējams ziņojums [“Trusted Journalism in the Age of Generative AI”](#), ko 2024. gadā publicēja Eiropas Apraides savienība un ko sagatavojuši un rakstījuši Dr. Alexandra Borchardt, Kati Bremme, Dr Felix Simon and Olle Zachrisson.

TO THE POINT

BEZ APLINKIEM!

Mūsu rubrikā **“Bez aplinkiem”** ziņotājs **Alain Coheur**, kas sagatavoja EESK atzinumu par tematu **“Ceļā uz ES pamatiniciatīvu veselības jomā”**, iesaka veselības jautājumus noteikt par nākamās Eiropas Komisijas prioritāti. Viņš uzsver, ka Eiropas pamatiniciatīvai veselības jomā ir vienojošs raksturs un būtu jāapliecina Eiropas solidaritāte, stiprinot veselības aprūpes sistēmas un pasargājot ES no turpmākām krīzēm.

ALAIN COHEUR

VESELĪBAS JAUTĀJUMIEM VAJADZĒTU BŪT JAUNĀS KOMISIJAS DARBA KĀRTĪBAS AUGŠĢĀLĀ

Alain Coheur

Veselība ir viens no ES noturības un labklājības pamatpīlāriem. Tā nebūt nav perifērs temats, bet gan svarīga prioritāte ikvienam Eiropas iedzīvotājam, ņemot vērā, ka mēs visi kādreiz izmantojam mūsu veselības aprūpes sistēmas. Covid-19 laikā veselība bija uzmanības centrā. Tomēr jānorāda, ka Komisijas priekšsēdētāja Ursula von der Leyen nav izmantojusi savu unikālo iespēju padarīt veselību par būtisku elementu visās pārējās politikas jomās, veicinot veselības politikas transversālu integrāciju.

Mums ir jāpārvar nozaru izolētība un jāizstrādā saskaņotāks, saliedētāks un iekļaujošāks Eiropas modelis, atbalstot taisnīgu pārkārtošanos visiem un nevienu neatstājot novārtā. Mums ir jāvieno visas ieinteresētās personas, jāstiprina sociālais dialogs un jāiesaista pilsoniskā sabiedrība, sākot no politikas izstrādes līdz tās īstenošanai un novērtēšanai.

Komiteja aicina izstrādāt Eiropas pamatiniciatīvu veselības jomā – vienotu iniciatīvu, kuras pamatā ir Eiropas solidaritāte un kuras mērķis ir stiprināt mūsu veselības sistēmas, apkarot nevienlīdzību veselības jomā un aizsargāt pret turpmākām krīzēm. Lūk, daži aspekti, kas būs šīs visaptverošās iniciatīvas pamatā:

- Eiropas aprūpes un veselības garantija – katram Eiropas iedzīvotājam dots solījums garantēt tautsaimniecības un vispārēju piekļu kvalitātei aprūpei;
- pieeja “viena veselība” – cilvēka veselība ir nesaraucami saistīta ar dzīvnieku, augu un vidisko veselību. Klimata pārmaiņas, pandēmijas un biodaudzveidības zudums ir draudi, kas mums liek īstenot holistisku pieeju;
- mūsu veselības sistēmu modernizācija, ieviešot digitālos rīkus un mākslīgo intelektu, nodrošinot, ka šis procesa centrs ir kibernetika un iedzīvotāju un veselības aprūpes speciālistu digitālo prasmju uzlabošana;
- stratēģiskas investīcijas sociālajai un veselības jomai. Ieguldījumi veselības pozitīvi ietekmē iedzīvotāju labtību un Eiropas konkurētspēju;
- nodrošināt piekļu zīlēm un veidot inovatīvu un konkurētspējīgu ES rūpniecību, kuras sasniegumiem ir jābūt veselības un sabiedrības interešu priekšplānā un jāmazina mūsu atkarība no globālajām piegādēm. Ražošana Eiropas teritorijā ir būtiska, lai garantētu mūsu suverenitāti veselības jomā;
- nodrošināt pietiekamu skaitu labi apmācītu un labi apmaksātu veselības aprūpes speciālistu, radot pievilcīgus darba apstākļus, ieguldot apmācībā, veidojot bagātinošu karjeru un sniedzot pastāvīgu atbalstu veselības aprūpes darbiniekiem;
- stiprināt ar veselības un darba aizsardzības politiku, it īpaši izmantojot ar medicīnu, darbvietu skrūninga programmas un darba vietu aizsardzību pret kancerogēniem un mutagēniem;
- nepārsījamu slimību un reto slimību problēmas risināšanai jābūt prioritātei; tās ir cīņa pret nevienlīdzību veselības jomā, kas saistīta ar dažādiem cēloņiem.

EESK JAUNUMI

EESK izsludina pieteikšanos uz 15. balvu pilsoniskajai sabiedrībai par Eiropas sabiedrības kaitīgas polarizācijas apkarošanu

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas, privātpersonas un privāti uzņēmumi tagad var pieteikt savus bezpeļņas projektus EESK balvai, kas veltīta Eiropas sabiedrības kaitīgas polarizācijas apkarošanai.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pavisam nesen 15. reizi izsludināja balvu pilsoniskajai sabiedrībai. Šajā gadā balvas konkrētais mērķis ir apbalvot efektīvas, inovatīvas un radošas bezpeļņas iniciatīvas un darbības, kas īstenotas Eiropas Savienībā, lai apkarotu Eiropas sabiedrības kaitīgu polarizāciju.

Tiks izraudzīti ne vairāk kā pieci uzvarētāji, kuriem kopumā piešķirs 50 000 euro. Pieteikšanās termiņš ir 2024. gada 7. novembra plkst. 10.00 (pēc Briseles laika). Apbalvošanas ceremonija paredzēta EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļā 2025. gada martā.

Pieteikumu var iesniegt visas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas oficiāli reģistrētas Eiropas Savienībā un darbojas vietējā, reģionālā, valsts vai Eiropas līmenī. Balvai var pieteikties arī fiziskas personas, kuru dzīvesvieta ir Eiropas Savienībā, kā arī uzņēmumi, kas reģistrēti vai darbojas Eiropas Savienībā, bet ar stingru nosacījumu, ka to īstenotie projekti nav saistīti ar peļņas gūšanu.

Lai kvalificētos balvai, iniciatīvām un projektiem jātiek īstenotiem Eiropas Savienībā. To īstenošanai jābūt pabeigtai vai arī joprojām jāturpinās. Visu prasību apraksts un [tiešsaistes pieteikuma veidlapa](#) pieejama EESK Pilsoniskās sabiedrības balvas [tīmekļa vietnē](#).

Balvas saņemšanai izvirzītās iniciatīvas/darbības var aptvert plašu tematu loku, piemēram: apzināt individuālos un kolektīvos kaitīgās polarizācijas faktorus; veicināt pārredzamību saistībā ar organizāciju finansēšanu; cīnīties pret plašsaziņas līdzekļu plurālisma mazināšanos; veicināt plašsaziņas līdzekļu brīvību, daudzveidību un neatkarību; un apkarot dezinformāciju un viltus ziņas.

EESK balvas pilsoniskajai sabiedrībai mērķis ir norādīt uz ļoti vērtīgu pilsoniskās sabiedrības devumu Eiropas identitātes un pilsoniskuma veidošanā un kopējo Eiropas integrāciju stiprinošo vērtību popularizēšanā. Katru gadu balva ir veltīta citam tematam, kas Eiropas Savienībai ir īpaši svarīgs. (Im)

EESK mudina Eiropas Savienību aktīvāk rīkoties tiesiskuma jomā un norāda uz ilgi gaidīto pilsoniskās sabiedrības platformu

Pēc tam, kad tika nominēts jauns Eiropas demokrātijas, tieslietu un tiesiskuma komisārs, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) aicināja Eiropas Savienību aktīvāk rīkoties

tiesiskuma un pamattiesību jomā.

Septembra plenārsesijā EESK rīkoja debates par demokrātiju. Tajās tika ierosināts, ka Eiropas Savienībai aktīvāk jāreaģē uz tiesiskuma pārkāpumiem un demokrātijas eroziju, un arī apspriests Eiropas Komisijas priekšsēdētājas *Ursula von der Leyen* paziņojums par ilgi gaidīto pilsoniskās sabiedrības platformu.

EESK kopš 2016. gada atbalsta šādas platformas izveidi. Paredzams, ka platforma dos pilsoniskajai sabiedrībai lielāku ietekmi ES politikas pasākumu veidošanā, nodrošinot organizācijām tik ļoti vajadzīgo telpu sadarbībai ar ES iestādēm un palīdzot virzīt lēmumus tādos svarīgos jautājumos kā tiesu iestāžu neatkarība un demokrātiskās brīvības.

Eiropas Komisijas Tieslietu direktorāta pārstāvis **Joachim Herrmann** iepazīstināja ar jaunāko ziņojumu par tiesiskumu un norādīja uz tā paplašināšanu, kas aptver ES kandidātvalstis, un tā ietekmi uz vienoto tirgu.

International IDEA pārstāvis **Kevin Casas-Zamora** atzinīgi novērtēja ES centienus, bet brīdināja par regresu demokrātijas jomā un aicināja plašāk iesaistīt pilsonisko sabiedrību un izstrādāt detalizētākus ziņojumus par tiesiskumu. Eiropas Pilsoniskā foruma pārstāve **Alexandrina Najmowicz** aicināja sagatavot skaidrākus ieteikumus un izveidot agrīnās brīdināšanas sistēmu, lai novērstu vēl lielāku demokrātijas eroziju.

Debašu dalībnieki brīdināja par pašapmierinātību un uzsvēra, ka jāreaģē uz pieaugošajām bažām par autoritārismu, draudiem tiesu iestāžu neatkarībai un pilsoniskās telpas sašaurināšanos. Eiropas Demokrātijas fonda direktors **Jerzy Pomianowski** brīdināja, ka demokrātijas atstāšanai novārtā, vairāk uzmanības veltot neatliekamākām problēmām, piemēram, migrācijai un drošībai, varētu būt negatīvas sekas, un aicināja 5 % no attīstības palīdzības piešķirt demokrātijas atbalsta programmām.

EESK debašu dalībnieki norādīja uz pilsoniskās sabiedrības neaizstājamo lomu tiesiskuma aizsardzībā un aicināja to plašāk iesaistīt ES politikas veidošanā. Pilsoniskās sabiedrības platformas izveide un atjaunota apņemšanās ievērot pamattiesības ir ļoti svarīga demokrātijas nākotnei Eiropas Savienībā. (gb)

EESK un Āfrikas Savienības ECOSOCC nākotnes klājums ar kopīgu deklarāciju ANO Nākotnes samitā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) un Āfrikas Savienības (ĀS) Ekonomikas, sociālo lietu un kultūras padome (ECOSOCC) 20. septembrī ANO Nākotnes samitā Ņujorkā nāca

klajā ar kopīgu deklarāciju, kurā uzsvēta pilsoniskās sabiedrības izšķiroši nozīmīgā loma globālu problēmu risināšanā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā.

Šajā deklarācijā, kas izstrādāta **EESK** un **ECOSOCC** saprašanās memoranda ietvaros, izklāstīts kopīgs redzējums par taisnīgāku, iekļaujošāku un vienlīdzīgāku pasauli. EESK un ECOSOCC partnerības mērķis ir iedvesmot jaunas alianses un iniciatīvas.

Priekšsēdētājs O. Röpke paziņoja: “Šī deklarācija ir daudz vairāk nekā tikai vārdi; tā ir stingra apņemšanās respektēt mūsu kopīgās vērtības – demokrātiju, iekļautību un ilgtspēju. Saskaņoties ar spiedīgajām globālajām problēmām, mums ir vajadzīgs stabilāks multilaterālisms, kura centrā patiesi būtu pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana.”

Kopīgajā deklarācijā uzsvērti šādi aspekti:

- pa?trin?t progresu virz?b? uz ilgtsp?j?gas att?st?bas m?r?iem (IAM), aicinot izstr?d?t visaptverošu strat??iju IAM sasniegšanai;
- taisn?ga p?rk?rtošan?s uz klimatneitralit?ti, nor?dot, ka p?rejas uz klimatneitr?lu ekonomiku laik? ir svar?gi nodrošin?t pien?c?gas kvalit?tes nodarbin?t?bu un izskaust nabadz?bu;
- glob?la finanšu reforma glob?laj? finanšu sist?m?, lai lab?k atbalst?tu ilgtsp?j?gu att?st?bu, it ?paši neaizsarg?t?s valst?s;
- pras?ba p?c dzimumv?r?ga politikas, aicinot klimatr?c?bas un att?st?bas programm?s ?stenot dzimumiek?aujošu politiku;
- nepieciešam?ba pilsoniskajai sabiedr?bai uz?emties noz?m?gu lomu glob?l?s p?rvald?bas reform?, tostarp Apvienoto N?ciju Organiz?cijas l?mumu pie?emšanas strukt?ru reform?;
- jauniešu iesaiste un digit?l?s inov?cijas veicin?šana, kas ir svar?gi n?kotnes glob?l?s p?rvald?bas virz?t?jsp?ki.

EESK un ECOSOCC partnerība tika oficiāli apstiprināta, 2024. gada 17. jūlijā Akrā (Ganā) parakstot saprašanās memorandu. Šis saprašanās memorands stiprina sadarbību tādos svarīgos jautājumos kā ilgtspējīga attīstība, klimatrīcība un pilsoniskās sabiedrības iesaiste. Tajā izklāstīti dažādi pasākumi, tostarp regulāras sanāksmes, kopīgs ieguldījums ES un ĀS samitos un pastāvīga pilsoniskās sabiedrības iesaistes mehānisma izveide.

Sadarbība atspoguļo abu iestāžu apņemšanos veicināt virzību uz ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) un iekļaujošu pārvaldību. Saprašanās memorandā, kura centrā ir pilsoniskās sabiedrības lomas palielināšana ES un Āfrikas partnerībā, uzsvērts, ka globāliem izaicinājumiem, tostarp klimata pārmaiņām un demokrātiskajai noturībai, ir jārod kopīgi risinājumi.

EESK un ECOSOCC vēlas stiprināt pilsonisko sabiedrību visā Āfrikā. (at)

[Komitejas p?c v?l?šan?m pie?emtaj? rezol?cij? ES iest?des tiek mudin?tas jaunaj? sasaukum? koncentr?ties uz droš?bu](#)

Oktoobra plenārsesijā EESK pieņēma tās locekļu Christa Schweng, Cinzia Del Rio un Ioannis Vardakastanis izstrādāto rezolūciju [“ES demokrātiskā progresa plānošana: rezolūcija nākamajam likumdošanas pilnvaru termiņam”](#).

Ņemot vērā pašreizējo situāciju, ko raksturo vairākas krīzes, EESK aicina jauno Eiropas Parlamentu un Komisiju izmantot EESK daudzveidīgo pārstāvību, lai stiprinātu Eiropas Savienību.

Jaunajam sasaukumam būtu jācenšas nostiprināt ES starptautisko pozīciju, risināt tās institucionālās struktūras problēmas, nodrošināt stabilu pamatu Eiropas kopējām vērtībām un virzīt ekonomiku uz ilgtspējīgu nākotni, kas balstīta uz attīstītu un iekļaujošu sociālo modeli, kas ir būtisks progresa, vienotības un konkurētspējas priekšnoteikums.

Rezolūcijā EESK aicina ES iestādes izstrādāt seškārtīgu drošības koncepciju, kuras pamatā būtu Savienība, kas:

- aizsarg? savus iedz?vot?jus pret ?r?jiem draudiem;
- aizsarg? cilv?kus pret iekš?jiem riskiem, galvenok?rt tiem, kuri saist?ti ar vesel?bu, demogr?fiskaj?m p?rmai??m un nabadz?bu, un kas nodrošina pieejamu, visp?r?ju soci?lo aizsardz?bu un labkl?j?bu vis? Eirop?;
- garant? konkur?tsp?j?gu soci?lo tirgus ekonomiku, kuras pamat? ir ekosist?mas, kas nodrošina raž?gumu, inov?ciju, kvalitāt?vas darbvietas un piln?gu nodarbin?t?bu;
- rada notur?gu ekonomiku ikvienam;
- nodrošina soci?lo partneru, organiz?tas pilsonisk?s sabiedr?bas, k? ar? sabiedr?bas k? t?das dialogu un l?dzdal?bu, lai p?rvar?tu m?dsdienu izaicin?jumus un t?lejš?s p?rmai?as;
- aizsarg? pret pašreiz?jiem un turpm?kiem klimata p?rmai?u, pies?r?ojuma un biodaudzveid?bas zuduma riskiem.

Rezolūcija ir rezultāts, kas gūts pirmajā [Pilsoniskās sabiedrības nedēļā](#), ko EESK rīkoja 2024. gada martā, lai noskaidrotu visu vecumu eiropiešu, sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokļus. (mp)

[Biolo?isk? daudzveid?ba: EESK aicina ar integr?tu pieeju p?rvar?t tr?sk?ršo plan?tas kr?zi](#)

Tuvojoties Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 16. sanāksmei (COP16), Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) [aicina izmantot integrētu globālu pieeju, lai varētu pārvarēt pašreizējo bioloģiskās daudzveidības krīzi.](#)

Pieaugot globālajai spriedzei, EESK mudina valdības koncentrēties uz bioloģisko daudzveidību, kas var būt efektīvs risinājums trīskāršajai planētas krīzei (klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības zudums un pārtuksnešošanās). EESK septembrī pieņemtajā atzinumā uzsvēra, ka

COP16 būs izšķirošs brīdis, lai paātrinātu globālos centienus aizsargāt mūsu planētas ekosistēmas.

“Bez bioloģiskās daudzveidības, ekosistēmas un ekonomika sabruks, jo vairāk nekā puse no pasaules IKP un 40 % darbvieta ir tieši atkarīgas no dabas,” sacīja ziņotājs *Arnaud Schwartz*, kurš izstrādāja atzinumu.

EESK norāda, ka bioloģiskā daudzveidība, kas ir ekosistēmu, cilvēku labklājības un ekonomikas pamats, nav jāaplūko izolēti, bet jāintegrē daudzās politikas jomās, piemēram, klimata, lauksaimniecības un tirdzniecības politikā. Piemēram, tirdzniecības nolīgumiem būtu jāveicina ilgtspēja, nodrošinot, ka preces un tehnoloģijas neveicina atmežošanu un dzīvotņu iznīcināšanu.

Steidzami arī jānodrošina finansiāls atbalsts bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Ar publisko finansējumu vien nepietiek, tāpēc vajadzīgs publisku, privātu un novatorisku finanšu mehānismu apvienojums.

EESK mudina Eiropas Savienību atbalstīt globālo dienvienu valstu pūliņus aizsargāt bioloģisko daudzveidību, un rosina pakāpeniski atteikties no subsīdijām, kas kaitē bioloģiskajai daudzveidībai, it īpaši tām, kuras veicina fosilā kurināmā izmantošanu. Šo subsīdiju pārorientēšana uz ekosistēmu atjaunošanu varētu sekmēt centienus risināt gan klimata pārmaiņu, gan bioloģiskās daudzveidības zuduma problēmu, izmantojot dabā balstītus risinājumus, piemēram, mežu atjaunošanu, ilgtspējīgu lauksaimniecību un mitrāju atjaunošanu.

EESK atzinumā arī norādīja, cik svarīga ir pieeja “Viena veselība”, kas saista cilvēku, dzīvnieku un vides veselību. Veselīgas ekosistēmas sniedz būtiskus pakalpojumus, piemēram, apputeksnēšanu, oglekļa sekvestrēšanu un ūdens filtrēšanu, un tie visi veicina cilvēku labklājību. Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās apdraud ekosistēmu noturību, palielinot zoonozes slimību, piemēram, Covid-19, draudus.

EESK arī aicina lēmumu pieņemšanā vairāk iesaistīt jauniešus. Tā ierosināja izveidot Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieka amatu, kura pārziņā būtu nākamo paaudžu jautājumi, un nodrošināt, ka prioritāte netiek piešķirta īstermiņa ieguvumiem, bet gan ilgtermiņa ilgtspējai un labklājībai. (ks)

[ES 2024. gada balvas bioloģiskās ražošanas jomā: Itālija, Spānija un Zviedrija ir vadībā ar EESK atz ?tiem labākajiem bioloģiskajiem MVU, mazumtirgotājiem un restorāniem](#)

Eiropas Komisija 2024. gada 23. septembrī paziņoja ES trešā konkursa balvas ieguvējus bioloģiskās ražošanas jomā. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) izraudzīja un apbalvoja uzvarētājus trīs galvenajās kategorijās: labākais MVU bioloģisko pārtikas produktu ražošanas jomā, labākais bioloģiskās pārtikas mazumtirgotājs un labākais bioloģiskais restorāns.

Uzvarētāji ir:

- **Labākais MVU bioloģisko pārtikas produktu ražošanas jomā:** *Gino Girolomoni Cooperativa Agricola* (Itālija) – kooperatīvs, kas Markes reģionā ražo bioloģiskos makaronus, izmantojot atjaunojamo enerģiju, un kas atbalsta vairāk nekā 300 vietējo lauksaimnieku.
- **Labākais bioloģisko pārtikas produktu mazumtirgotājs:** *SAiFRESC* (Spānija) – lauksaimnieku vadīta iniciatīva, kas ražo 70 bioloģisko augu un dzīvnieku šķirnes 30 hektāros bioloģiskās lauksaimniecības zemes, veicinot aprites ekonomiku un piedāvājot izglītošus darbseminārus.
- **Labākais bioloģiskais restorāns/ēdināšanas uzņēmums:** *Kalf & Hansen* (Zviedrija) — restorānu tīkls, kas specializējas 100 % bioloģiskās, sezonālās Ziemeļvalstu gastronomijas jomā un ir pazīstama ar ilgtspējīgu sagādi un ciešu saikni ar vietējiem ražotājiem.

EESK Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētās nodaļas (NAT) priekšsēdētājs **Peter Schmidt** izteica atzinību uzvarētājiem, atzīmējot, ka balvas piešķiršanā tiek atzīta inovācija un izcilība ES bioloģiskās ražošanas nozarē. Viņš uzsvēra, ka bioloģisko produktu pieejamības un cenas pieņemamības palielināšana ir būtiska nozares izaugsmei un tam, lai palīdzētu ES sasniegt tās mērķi līdz 2030. gadam panākt 25 % bioloģiskās lauksaimniecības īpatsvaru. “Tomēr sociālo problēmu risināšana ar lauksaimniecības politikas palīdzību ir nepareiza pieeja. Sociālajai politikai ir jādod Eiropas iedzīvotājiem iespēja atļauties bioloģiskos produktus,” viņš piebilda.

ES balvas bioloģiskās ražošanas jomā ir daļa no plašākas *ES Bioloģiskās ražošanas dienas* iniciatīvas, kas tika uzsākta 2021. gadā, lai uzsvērtu bioloģiskās lauksaimniecības sniegtos ieguvumus. Bioloģiskā lauksaimniecība, ko atbalsta ES kopējā lauksaimniecības politika, ievērojami pieauga no 5,9 % ES lauksaimniecības zemes 2012. gadā līdz 10,5 % 2022. gadā, mazumtirdzniecības apjomam 2022. gadā sasniedzot 45 miljardus EUR. Neraugoties uz ekonomikas problēmām, ES joprojām ir pasaules otrais lielākais bioloģisko produktu tirgus pēc ASV. (ks)

EESK dalība COP29 konferencē

Šogad Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) kārtējo reizi piedalīsies COP29 konferencē, t. i., 2024. gada ANO Klimata pārmaiņu konferencē, kas notiks Azerbaidžānas galvaspilsētā Baku.

Komiteju pārstāvēs ad hoc grupas “COP” priekšsēdētājs **Peter Schmidt** un EESK jaunatnes delegāte Pušu konferencē **Diandra Ní Bhuachalla**. Konferencē EESK atkārtoti norādīs uz vēstījumiem, kas pausti nesen pieņemtajā atzinumā par klimatfinansējumu, un atgādinās par aicinājumiem īstenot iekļaujošu un taisnīgu pārkārtošanos, nodrošinot, ka klimatrīcība nepalielina sociālo nevienlīdzību. EESK paudīs arī atbalstu ilgtspējīgas lauksaimniecības pārtikas sistēmām, atjaunīgiem energoresursiem, energoefektivitātei, zaļām tehnoloģijām, kā arī bioloģiskās daudzveidības un klimata mērķu saskaņošanai. Piedaloties COP29 konferencē, EESK mērķis ir nodrošināt, ka tiek sadzirdēts Eiropas pilsoniskās sabiedrības viedoklis un ka konferences rezultātos atspoguļojas līdzsvaroti un sociāli taisnīgi klimata krīzes risinājumi. (ks)

EESK populariz? Eiropas pilso?u iniciat?vu ?rpus Briseles

EESK ad hoc grupa “Eiropas pilsoņu iniciatīva” (AHG EPI) 4. oktobrī Zagrebā rīkoja debates par tematu “Eiropas pilsoņu iniciatīva - pašreizējais stāvoklis Horvātijā”. Debašu mērķis bija ad hoc grupas locekļiem tikties ar vietējām ieinteresētajām personām, lai apspriestu viņu pieredzi, viedokļus un idejas. Viņi it īpaši pievērsās Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) pamanāmībai un informētībai par to Horvātijā, kā arī līdz šim gūtajai pieredzei un apzinātajai paraugpraksi. EPI ir instruments, kas ļauj Eiropas Savienības pilsoņiem tiešā veidā ietekmēt ES politiku, ierosinot

jaunus tiesību aktus.

Zagrebā notikušās debates par tematu “Eiropas pilsoņu iniciatīva - pašreizējais stāvoklis Horvātijā” bija pirmais šāds pasākums, ko ad hoc grupa organizēja ārpus Briseles. Pasākumā, kuru rīkoja Horvātijas Tirdzniecības un amatniecības kamera (Hrvatska Obrtnička Komora), EESK ad hoc grupas locekļus sveica Horvātijas Darba ministrijas valsts sekretāre **Margareta Mađerić**, Tieslietu ministrijas pārstāvis **Dino Zorić**, **Eiropas Komisijas** un **EPI foruma** pārstāvjus un daudzus dalībniekus, kas pārstāv **Europe Direct centrus, universitātes, vietējās pašvaldības un valstu ekonomikas un sociālo lietu padomes**, kā arī Horvātijas **EPI vēstniekus, EPI organizatorus, universitāšu studentus** un citas EPI ieinteresētās personas.

Pēcpusdienā debatēm sekoja ad hoc grupas “EPI” kārtējā sanāksme un pastaiga Zagrebas centrā, kuras laikā ad hoc grupas locekļi tiešā veidā uzrunāja Horvātijas iedzīvotājus, izsniedzot viņiem EESK populāro [Eiropas demokrātijas pasi](#).

Ar savu 2023.–2025. gada darba programmu ad hoc grupa cenšas vēl vairāk palielināt EESK aktīvo līdzdalību Eiropas pilsoņu iniciatīvas procesā. Tā plāno rīkot turpmākas sanāksmes ārpus Briseles, jo tās sniedz labu iespēju diskutēt ar vietējām EPI ieinteresētajām personām un valstu un vietējā līmenī palielināt informētību par EPI.

EPI ad hoc grupa, kuru pašlaik vada EESK locekle Violeta Jelić, tika izveidota 2013. gadā, lai sniegtu politiskas norādes par EPI un uzraudzītu norises šajā jomā.

Eiropas pilsoņu iniciatīva, kas ieviesta ar Lisabonas līgumu, sāka darboties 2012. gadā kā pirmais līdzdalības demokrātijas instruments starpvalstu līmenī. Tā ļauj vismaz vienam miljonam ES pilsoņu no vismaz septiņām dalībvalstīm aicināt Eiropas Komisiju ierosināt tiesību aktus, un tādējādi tā ir pilsoņu likumdošanas iniciatīvai vistuvākais ekvivalents.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai (EESK) jau no paša pirmsākuma ir bijusi ļoti aktīva loma Eiropas pilsoņu iniciatīvas izstrādē un popularizēšanā. (ep)

EESK un RK r?ko kiberdroš?bas dienas Brisel?

No 2. līdz 4. oktobrim Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) un Reģionu komiteja (RK) Briselē rīkoja Eiropas kiberdrošības mēnesi (ECSM). Pasākumā pulcējās vadošie referenti no ES iestādēm un reģionālajām pašvaldībām, kā arī pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, lai risinātu šodienas strauji mainīgās kibervides problēmas.

ECSM 12. kārtā īpaša uzmanība tika pievērsta sociālajai inženierijai – pieaugošam apdraudējumam, kas vērsts uz cilvēku uzvedību, lai iegūtu neatļautu piekļuvi informācijai un pakalpojumiem un tādējādi apietu drošības sistēmas.

Šāgada pasākuma galvenie secinājumi ir šādi.

1. Jaunaj? kiberdroš?bas regul? ir noteiktas kop?gas pamatnost?dnes ES iest?d?m un dal?bvalst?m.
2. B?tiska noz?me ir regul?riem riska nov?rt?jumiem, lai apzin?tu v?j?s vietas un pieš?irtu priorit?ti riska mazin?šanas strat?ij?m.
3. Jauniem apdraud?jumiem, piem?ram, ar MI un kvantisko datošanu saist?tiem uzbrukumiem, ir vajadz?gi inovat?vi pretpas?kumi.
4. Re?ion?laj?m pašvald?b?m ir izš?iroša loma viet?jo strukt?ru atbalst?šan?, izmantojot zin?šanu apmai?u, tehnisko pal?dz?bu un piel?gotas apm?c?bas programmas.
5. Pieaug ar MI saist?tu soci?l?s inženierijas uzbrukumu skaits, un, lai tos apkarotu, ir vajadz?ga daudzš?aut?aina un sadarb?ga pieeja.

Plašāku informāciju par pasākumu varat uzzināt [šeit](#). (lp)

EESK Info – filmas demonstr?šana – “Skolot?ju istaba”

Otrdien, 17. septembrī, EESK rīkoja LUX Eiropas skatītāju kino balvas ieguvējas filmas “Skolotāju istaba” demonstrēšanu.

Filmā, kuras režisors ir **vācu kinorežisors Ilker Çatak**, tiek pētītas problēmas, ar kurām saskaras skolotājs, vienlaikus aplūkojot plašākus jautājumus izglītības sistēmā. Pēc filmas demonstrēšanas dalībnieki iesaistījās debatēs, kuras vadīja **EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos Laurentiu Plosceanu**. Diskusijā tika uzklauti **runātāji Jan Wilker un Tatjana Babrauskienė**, kuri pievērsās filmā skartajām tēmām un to nozīmei aktuālo sociālo jautājumu kontekstā.

Šī filmas demonstrēšana ir daļa no virknes pasākumu, ko **EESK organizē sadarbībā ar Eiropas Parlamenta Lux skatītāju balvu**, uzsverot EESK iesaisti un lomu dialoga veicināšanā un attīstīšanā par aktuāliem sociāliem jautājumiem.

GRUPU JAUNUMI

M. Draghi ziņojums rēda virzību uz priekšu. Vai mums ir drošme un politiskā griba atjaunot ES konkurētspēju?

Sagatavojis Stefano Mallia, EESK Darba devēju grupas priekšsēdētājs

Mario Draghi ziņojums kārtējo reizi ir pievērsis uzmanību tam, cik steidzami ir jārisina Eiropas ekonomikas problēmas. Gan E. Letta, gan M. Draghi ziņojumā ir pausts satraucošs brīdinājums: Eiropai tagad ir jāspēr izšķirošs solis, un mēs nedrīkstam tajā bezrūpīgi noskatīties.

Likmes ir augstākas nekā jebkad agrāk: pēdējās divās desmitgadēs ES ekonomikas izaugsme ir bijusi pastāvīgi lēnāka nekā Amerikas Savienotajās Valstīs, savukārt Ķīna strauji mazina pastāvošo plaisu. No 2002. gada līdz 2023. gadam ES un ASV IKP līmeņa atšķirība (2015. gada cenās) palielinājās no nedaudz vairāk nekā 15 % līdz satraucošiem 30 %. Atšķirības ir vēl izteiktākas, ja aplūko pirktspējas paritāti: starpība ir palielinājusies no 12 % līdz pat 34 %.

Viena no lielākajām problēmām ir Eiropas normatīvā vide. Skaitļi ir pārsteidzoši: no 2019. gada līdz 2024. gadam ES ir pieņēmusi aptuveni 13 000 tiesību aktus, savukārt ASV – apmēram 3500.

Šis regulatīvais slogs ir radījis uzņēmumiem ievērojamas izmaksas par atbilstības nodrošināšanu, tādējādi novirzot resursus no inovācijas un snieguma uzlabošanas. Turklāt tas ir izraisījis satraucošu tendenci, ka uzņēmumi pārceļas ārpus ES, proti, laikposmā no 2008. gada līdz 2021. gadam 30 % Eiropas “vienradžu” ir pārcēlušies.

Kā uzsver M. Draghi, ar ieguldījumiem vien nepietiek, lai Eiropu virzītu uz priekšu. Ir jānodrošina, ka reformas ļauj panākt jēgpilnu progresu. Mums jākoncentrējas uz vienotā tirgus izveides pabeigšanu, šķēršļu likvidēšanu, par prioritāti nosakot saskaņotu pieeju sloga samazināšanai un regulējuma racionalizēšanai. Tie ir svarīgi pasākumi, kurus var veikt nekavējoties un bez lielām politiskām cīņām un kuri sniegtu taustāmus ieguvumus uzņēmumiem, it īpaši MVU, kas ir mūsu ekonomikas pamats.

Turklāt mēs nevaram ignorēt mūsu nozaru un ekonomikas savstarpējo saistību. Uzlabojumi vienā jomā var radīt pozitīvu ietekmi uz citām jomām. Piemēram, mākslīgais intelekts un uz datiem balstītu tehnoloģiju integrācija var atbalstīt viedāku enerģijas pārvaldību visās nozarēs, ievērojami samazinot izmaksas un emisiju – no progresīvas ražošanas līdz precīzajai lauksaimniecībai. Tie ir sinerģijas veidi, kas mums jāizmanto.

Turpmākie pasākumi ir skaidri. Eiropai ir spējas, talants un inovācijas potenciāls, lai atgūtu savas konkurētspējas priekšrocības. Taču tam būs vajadzīga spēcīga politiskā griba, sadarbība un koncentrēšanās uz ilgtermiņa stratēģiskajiem mērķiem. Tagad mums – ES iestādēm un dalībvalstīm – šīs iespējas jāpārvērš konkrētā rīcībā, kas nodrošina reālas pārmaiņas.

Prasmju trūkums? Jaunaj? Komisij? nav ES darba un sociālo tiesību komisāra amata

Sagatavojsi EESK Darba ņēmēju grupa

Tagad, kad zinām, kāda ir jaunā komisāru kolēģija, nevaram nepamanīt, ka darba un sociālo tiesību komisāra amats ir likvidēts. Tagad mums ir komisārs cilvēku, prasmju un sagatavotības jautājumos. Vārda “cilvēki” lietojums raisa daudzus jautājumus. Galu galā, vai gandrīz visiem pārējiem amatiem nevajadzētu būt saistītiem ar cilvēkiem? Mēs varētu arī komentēt to, ka vārds “sagatavotība”, kas parādās arī vienā citā amata nosaukumā, ir saturiski piesātināts.

Tomēr runa ir par to, kā trūkst un kas ir atstāts novārtā. Sociālā politika un nodarbinātība ir atstātas bez ievēribas, un tas [viss notiek konkurētspējas vārdā](#). Daži citi amata nosaukumi, mistiski un dažkārt daudzslāņaini, runā paši par sevi, piemēram, sākot no īstenošanas un vienkāršošanas līdz labklājībai un ūdensapgādes noturībai.

Nodarbinātības un sociālās politikas komisāra amats ir pastāvējis kopš 20. gadsimta 70. gadiem, taču 2019. gadā tas tika pārdēvēts par darba un sociālo tiesību komisāra amatu. Tas ietvēra galvenās politikas jomas, piemēram, Eiropas sociālo tiesību pīlāru un tā tālejošās iniciatīvas. Kvalitatīvas darbvietas, vienlīdzība, sociālais dialogs un darba un dzīves apstākļi joprojām ir būtiski jautājumi mūsu demokrātijas izdzīvošanai.

Tomēr tagad runa ir par prasmēm, nevis nodarbinātību. Dažās aprindās ir plaši atzīta ideja, ka daudzas no mūsu pašreizējām problēmām izriet no prasmju trūkuma. Uzņēmumiem ir grūti atrast tiem nepieciešamo kvalificēto darbaspēku. Un tas nav pārsteigums. Lai varētu sākt darbu, ir vajadzīga vairāku gadu darba pieredze un nereti ir nepieciešams doktorantūras diploms, vairāku valodu prasme un virkne sertifikātu par prasmēm, kuras varētu apgūt darbā pāris mēnešu laikā. Turklāt piedāvātās algas ļoti bieži tikko sedz dzīvošanas izmaksas. Un tas attiecas uz kvalificētiem darbiniekiem, kas jau saņem labāku atalgojumu.

Ir ļoti satraucoši, kā Komisija pati bieži apgalvo, novērot, kā tiek haotiski lietoti vārdi apvienojumā ar vēstījumu, kurā nepārprotami dominē konkurētspēja. Šķiet, ka labklājības, kvalitatīvu darbvietu un pienācīgu algu nodrošināšana jau ir paveikta, un tagad vienīgais neatrisinātais jautājums ir prasmju trūkuma novēršana. Tomēr šķiet, ka šis deficīts pastāv galvenokārt jaunajā komisāru kolēģijā, kas nespēj izprast pašreizējo situāciju, to aplūkot perspektīvā un piedāvāt reālistiskus risinājumus. Ceram, ka aiz jauno amatu sadalījuma, proti, aiz fasādes, varēsim redzēt pamatotus priekšlikumus, kā stiprināt sociālās un darba tiesības, demokrātiju un cīņu pret klimata pārmaiņām.

Paaudžu saikne: paaudžu dialoga, taisnīguma un solidaritātes stiprināšana Eiropas Savienībā

Sagatavojis Krzysztof Balon, ziņotājs EESK atzinumam par tematu “Eiropas paaudžu solidaritātes veicināšana – ceļā uz horizontālu

ES pieeju”.

Līgumā par Eiropas Savienību ir noteikts, ka “Savienība (..) veicina (..) paaudžu solidaritāti”.

Tomēr diskriminācija vecuma dēļ, negatīva attieksme pret noteiktām vecuma grupām un demogrāfiskās attīstības tendences, ko papildinājušas vairākas krīzes, šķēļ Eiropas sabiedrību un rada šķēršļus reālai iekļaušanai un līdzdalībai. Šīs problēmas skar ne tikai vecākās paaudzes; tās ietekmēs arī pašreizējās jaunākās paaudzes.

Vienlaikus paaudžu dialogs un pozitīva ietekme uz ekonomikas attīstību ilgtspējīgi aptvertu dažādu paaudžu vajadzības, stiprinot demokrātiju un sociālo kohēziju. Paaudžu dialogs darbotos kā viens no pilsoniskā dialoga veidiem.

Tāpēc mums steidzami vajadzīga jauna politiska pieeja paaudžu solidaritātei!

Šajā saistībā EESK aicina Eiropas Komisiju publicēt zaļo grāmatu par paaudžu solidaritāti. Tajā būtu jāiekļauj EESK atzinumā par tematu “Eiropas paaudžu solidaritātes veicināšana” minētie priekšlikumi, tostarp tie, kas saistīti ar nodarbinātību, pensiju sistēmām un veselības un aprūpes pakalpojumiem. Savukārt dalībvalstīm vajadzētu apmainīties ar šajās jomās zināmiem labas prakses piemēriem. Lai atbalstītu šos centienus, paaudžu solidaritāte būtu jānosaka kā viens no mērķiem Eiropas Sociālā fonda 2027.-2034. gada regulējumā.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijām un sociālajiem partneriem ir būtiska loma noteiktu politikas pasākumu plānošanā un īstenošanā. EESK būtu jāizveido paaudžu solidaritātes forums, kas nodrošinātu platformu informācijas un pieredzes apmaiņai un jaunu ideju ģenerēšanai ciešā sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām ieinteresētajām personām. Ar Eiropas Komisijas līdzdalību forums varētu arī uzraudzīt paaudžu solidaritātes pieejas īstenošanu un pilnveidi Eiropas Savienībā.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

EESK seminārs “Connecting EU”: žurnālistika ir sabiedrisks labums, kas Eiropas Savienībai ir jāaizstāv

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 17. un 18. oktobrī rīkoja gada nozīmīgāko komunikācijas pasākumu - semināru "Connecting EU" - , kurā pulcējas pilsoniskās sabiedrības organizāciju speciālisti komunikācijas jomā. Seminārā ["Demokrātijas cietoksnis: palīdzība žurnālistikas izdzīvošanai un uzplaukumam"](#) tika analizēta mediju pašreizējā situācija un to loma sabiedrībā. Seminārā tika norādīts, ka žurnālisti saskaras ar arvien lielāku spiedienu no valdību un privāto interešu puses, un tas ierobežo mediju brīvību. Līdztekus jau zināmajiem šķēršļiem viņi tagad saskaras ar ģeneratīvā mākslīgā intelekta izplatību, kas, neraugoties uz tā priekšrocībām, apdraud žurnālistikas ekonomiskos pamatus.

"Kas ir patiesība? Šis senais jautājums ir mainījies mākslīgā intelekta, viltus ziņu, sazvērestības teoriju un autoritāru valdību kontekstā, un tas viss sistemātiski apdraud uz faktiem balstītas debates, precizitāti un cieņpilnas diskusijas. Ir pienācis laiks apvienoties, lai meklētu jautājumus un atbildes, kas mūs vieno Eiropas Savienībā," sacīja EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**.

"Tikai nedaudzi pirms 20 gadiem būtu varējuši prognozēt, ka 2024. gadā vairums no mums rīta kafijas laikā vairs nelasīs rīta avīzi, bet gan pārlūkos savus tālruņus, lai uzzinātu aktualitātes, un arvien vairāk skatīs sociālos medijus," sacīja EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos

Aurel Laurențiu Plosceanu. "Bet līdztekus jaunām problēmām pastāv arī vecās. Žurnālisti joprojām cīnās pret saviem vecajiem ienaidniekiem: piemēram, cenzūra, nepārredzama mediju piederība, nepietiekams finansējums un pret medijiem vērsti tiesību akti."

Eiropas Žurnālistu federācijas ģenerālsekretārs **Ricardo Gutiérrez** uzsvēra, ka žurnālistu darbs būtu jāuzskata par "publisko dienestu" vai "sabiedrisko labumu", ko apdraud ekonomiskas problēmas, vajājošas tiesas prāvas (stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību) un tieša vardarbība (kopš 2015. gada Eiropas Savienībā nogalināti 14 žurnālisti).

"Žurnālists kļūst par bīstamāku profesiju nekā jebkad agrāk," uzsvēra Eiropas Demokrātijas fonda izpilddirektors **Jerzy Pomianowski**, atsaucoties uz žurnālistu vajāšanu Baltkrievijā. Baltkrievijas kinorežisors, aktīvisks un žurnālists **Andrey Gnyot**, kurš atrodas mājas arestā Belgradā un kuram draud izdošana, video vēstījumā dalījās ar to, ka lielākais drauds žurnālistikai ir "nežēlīgs spēks, kas iznīcina patiesību un pienācīgu rīcību". Tāpat Baltkrievijas žurnāliste **Hann Liubakova**, kurai "in absentia" piespriests 10 gadu cietumsods, norādīja, ka Baltkrievijā 33 žurnālisti ir ieslodzīti un ka pat viņas sociālo mediju kanāla abonēšana varētu novest pie cietumsoda.

Pieredzējusi žurnāliste, neatkarīga padomniece, mediju pētniece un EBU ziņojuma "Trusted Journalism in Age of Generative AI" vadošā autore **Dr. Alexandra Borchardt** izteica tā saukto "provokatīvo" apgalvojumu, ka "žurnālists un ģeneratīvais mākslīgais intelekts ir pretrunā, jo žurnālistika ir saistīta ar faktiem, bet ģeneratīvais mākslīgais intelekts aprēķina varbūtību, tāpēc tas nebalstās uz faktiem. Tāpēc tas ir jāpārbauda ar faktiem," viņa teica savā uzrunā **"Uzticama informācija ģeneratīva mākslīgā intelekta laikmetā"**.

A.Borchardt brīdināja medijus par "digitālo plaisu", jo daļa sabiedrības pielāgojas mākslīgā intelekta laikmetam, bet pārējā sabiedrība tam pretojas. Ja mediji nepielāgosies, tie riskē zaudēt cīņu par MI izmantošanu modernizācijai un auditorijas sasniegšanai. Medijiem ģeneratīvais mākslīgais intelekts rada dažādus izaicinājumus, piemēram, uz MI balstītā uzņēmējdarbības modelī zūd žurnālistu pamanāmība un trūkst kontroles pār saturu.

Tādas informācijas pārpilnība, ko MI var radīt masveidā, var radīt auditorijas pārslodzi. "Vai jaunieši vēlēsies kļūt par žurnālistiem, ja tas nozīmē konkurenci ar mākslīgo intelektu?" jautāja A.Borchardt. (II)

Žurnālistu nogalināšana neapklusinās patiesību

Viens no referentiem "Connecting EU 2024" pētnieciskās žurnālistikas paneldiskusijā bija Ján Kuciak Izmeklēšanas centra direktors Lukáš Diko. Viņš mums pastāstīja par pētniecisko žurnālistu darbu šodienas Slovērijā, kur sākotnējo atbalstu brīvai presei un cīņai pret korupciju pēc Ján Kuciak slepkavības ir nomainījis uzticēšanās trūkums neatkarīgiem plašsaziņas līdzekļiem un naidīga gaisotne pret žurnālistiem.

1. Jūsu kolēģa Ján Kuciak slepkavība, kas ir pirmā žurnālista slepkavība Slovērijā kopš tās neatkarības, satricināja ne tikai jūsu valsti, bet arī ES. Kādas ir jaunākās norises tiesas procesā pret vainīgajām personām?

Ir pagājuši seši ar pusi gadi, kopš Ján Kuciak un viņa līgava Martina Kušnírová tika nogalināti saistībā ar Ján darbu pētnieciskās žurnālistikas jomā. Neraugoties uz to, tiesas process joprojām turpinās un var ieilgt vēl vairāk. Pašlaik slepkavības veicējam, viņa šoferim, kā arī starpniekam ir piespriests ilgs cietumsods. Tomēr iespējamā slepkavības pasūtītāja, uzņēmēja Marian Kočner un viņa tuvas līdzdalībnieces Alena Zsuzsová lietā, kuri saskaņā ar izmeklēšanā konstatētajiem faktiem pasūtīja slepkavību, tiek gaidīti Augstākās tiesas apelācijas nolēmumi. Pirmās instances tiesā Zsuzsová tika notiesāta, savukārt Kočner tika attaisnots. Ir iespējama arī atkārtota lietas izskatīšana atkarībā no gaidāmā nolēmuma. Gan Kočner, gan Zsuzsová jau bija izcietuši ilgus cietumsodus par citiem noziegumiem. Ján Kuciak izmeklēšanas centrā (ICJK) mēs ļoti cieši sekojām tiesas procesam, jo viens no mūsu galvenajiem mērķiem ir saglabāt Jana mantojumu, turpinot viņa pētniecisko darbu.

2. Pēc sākotnējā šoka un pret slepkavībām vērstajiem protestiem, kas izraisīja toreizējā premjerministra Robert Fico demisiju, jūsuprāt, kas mainīja sabiedrisko domu, ļaujot Robert Fico atgūt varu?

Pēc Ján un Martinas slepkavības 2018. gadā visa sabiedrība piedzīvoja šoku. Slovērija piedzīvoja lielākos masu protestus kopš 1989. gada Samta revolūcijas, kas izraisīja komunisma krišanu. Protestu rezultātā premjerministrs Robert Fico un iekšlietu ministrs Robert Kaliňák atkāpās no amata. Cilvēki atbalstīja žurnālistus, ikviens vēlējās būt pētnieciskais žurnālists un cilvēki bija satraukušies par korupciju. Izmantojot šo vilni, 2020. gada vēlēšanās uzvarēja opozīcija ar korupcijas apkarošanas programmu. Taču drīz pēc tam sākās Covid-19 pandēmija ar visām tās problēmām un sliktu pārvaldību, kā arī politiskiem satricinājumiem. Kā pieredzējis politiķis Roberts Fico izmantoja protestus pret vakcināciju, kas viņam deva impulsu. Sākoties karam Ukrainā, viņš arī pastiprināja prokrieviskos vēstījumus, kas palīdzēja viņa partijai Smer atgūt atbalstu. Slovērija ir īpaši neaizsargāta pret propagandu un maldinošiem jokiem, un šie faktori veicināja Robert Fico un viņa partijas uzvaru 2023. gada vēlēšanās.

3. Cik bīstams ir pētnieciskā žurnālista darbs šodienas Slovēkijā? Ar kādiem jauniem draudiem jūs saskaraties savā darbā?

Dažu pēdējo gadu laikā ES dalībvalstīs ir nogalināti četri pētnieciskie žurnālisti: Daphne Caruana Galizia Maltā 2017. gadā, Ján Kuciak Slovēkijā 2018. gadā, Giorgos Karaivaz Grieķijā 2021. gadā un Peter de Vries Nīderlandē 2021. gadā. Pētnieciskā žurnālista darbs Eiropā ir kļuvis bīstams. Taču mēs arī redzam, ka viena žurnālista nogalināšana neapklusinās patiesību un ka patiesība nāks gaismā. To mēs redzējam visās šajās valstīs.

Neraugoties uz šīm šausminošajām slepkavībām, Slovēkijā joprojām ir vērojams arvien lielāks skaits pret žurnālistiem vērstu verbālu vai tiešsaistes uzbrukumu, kurus bieži uzkurina politiķi, tostarp premjerministrs, un bieži vien veicina vajāšanas un nomelnošanas kampaņas pret žurnālistiem. Šī naidīgā gaisotne, kas vērsta pret žurnālistiem un neatkarīgiem medijiem, izraisa citas pret viņiem vērstas darbības. Nesen mēs pieredzējām SLAPP skaita pieaugumu, piemēram, premjerministrs Fico iesūdzēja izdevuma "Aktuality.sk" galveno redaktoru par viņa fotogrāfijas izmantošanu uz grāmatas vāka. Un vēl nesēnāka lieta bija saistīta ar tiesībsardzības iestāžu ļaunprātīgu izmantošanu, lai iebiedētu žurnālistus, kā tas notika ar mūsu kolēģi ICJK. Visi šie uzbrukumi grauj sabiedrības uzticēšanos neatkarīgajiem medijiem, kā arī rada vispārēju naidīgu attieksmi pret žurnālistiem. Tā rezultātā valstī samazinās pētniecisko žurnālistu skaits, un tikai nedaudzi jaunieši vēlas kļūt par pētnieciskajiem žurnālistiem. Pozitīva norise ir tā, ka ICJK esam uzsākuši projektu Safe.journalism.sk, kas žurnālistiem nodrošina apmācību personīgās un digitālās drošības jomā, kā arī juridisko un psihosociālo palīdzību žurnālistiem, kuri saskaras ar draudiem un uzbrukumiem.

Lukáš Diko ir Ján Kuciak Izmeklēšanas centra (ICJK) galvenais redaktors un priekšsēdētājs. Lukáš ir pētnieciskais žurnālists un mediju līderis ar vairāk nekā 20 gadu pieredzi. Viņš strādāja par Slovēkijas sabiedriskās raidorganizācijas RTVS ziņu, sporta un sabiedrisko lietu raidījumu direktoru. Lukáš ir arī 2011. gadā pieņemtā Slovēkijas žurnālistu ētikas kodeksa līdzautors.

[Daphne Caruana Galizia Žurnālistikas balva – žurnālistikas izcilības veicināšana](#)

Pasākums "Connecting EU 2024" tika organizēts ar Daphne Caruana Galizia Žurnālistikas balvas atbalstu. Eiropas Parlaments ik gadu oktobrī piešķir balvu par drosmīgu pētniecisko žurnālistiku. Uzziniet vairāk par balvu un 2024. gada

apbalvošanas ceremoniju, kas notiks 23. oktobrī!

Īsumā

Daphne Caruana Galizia Žurnālistikas balva tika nodibināta 2021. gadā, godinot Maltas žurnālisti un blogeri, kura nogalināta 2017. gadā. Katru gadu to piešķir par izcilu žurnālistikas darbu, kas atspoguļo Eiropas Savienības pamatprincipus un vērtības, piemēram, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības.

2024. gada laureāts tiks paziņots balvas pasniegšanas ceremonijā, kas notiks 23. oktobrī plkst. 18.00 Eiropas Parlamentā (EP) Strasbūrā. Jūs varat sekot tai tiešraidē [šeit](#). Neatkarīga Eiropas žūrija, kuras sastāvā ir žurnālisti un komunikācijas eksperti, atlasīja [13 finālistu](#) darbus.

Dalībniekus sveiks EP priekšsēdētāja vietniece Pina Picierno (atbildīgā par balvu), dodot vārdu EP priekšsēdētājai Roberta Metsola atklāšanas uzrunai. Žūrijas loceklis pēc tam sniegs pārskatu par balvu, un iepriekšējā gada laureātu pārstāvis balvu piešķirs uzvarētājam.

Retrospektīva

Konstitutīvajā pasākumā balvu piešķīra projektam "[The Pegasus Project](#)", ko koordinēja konsorcijs "[Forbidden Stories](#)", savukārt 2022. gada uzvarētāji bija Clément Di Roma un Carol Valade ar [dokumentālo filmu](#) "[Centrālāfrikas Republika Krievijas ietekmē](#)". 2023. gadā balvu ieguva Grieķijas pētnieciskā kanāla *Solomon* sadarbībā ar *Forensis*, Vācijas sabiedrisko raidorganizāciju *StrgF/ARD* un Lielbritānijas laikrakstu *The Guardian* [kopīgi veiktā izmeklēšana](#) par **Pylos migrantu laivu**.

Preses seminārs

Gatavojoties balvas pasniegšanas ceremonijai, Eiropas Parlamenta Mediju pakalpojumu nodaļa rīkos preses semināru par tematu "Mediju brīvības aizsardzība" (23. oktobrī plkst. 15.00). Paredzams, ka tajā piedalīsies aptuveni 65 žurnālisti, kuri iesaistīsies informatīvās runās un diskusijās, klātesot žurnālistam, Daphne Caruana Galizia dēlam Matthew Caruana Galizia.

Programmā būs iekļautas to žurnālistu liecības, kuri savā darbā ir saskārušies ar draudiem. Viena no viņiem ir Stefania Battistini, itāļu žurnāliste, kura nesen tika iekļauta Krievijas meklējamo personu sarakstā pēc viņas reportāžas par karu. Seminārs tiks straumēts tiešsaistē [šeit](#).

[Hannah Arendt iniciatīvas divi gadi: žurnālistu aizsardzība krīzes reģionos un trimdā](#)

Viena no programmām, kas tika prezentēta žurnālistikai veltītajā EESK 2024. gada seminārā "ES savienošana", bija Hannah Arendt iniciatīva. Tas ir pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīkls, kas atbalsta un aizsargā žurnālistus, kuri strādā ārkārtēja spiediena apstākļos un ir pakļauti cenzūrai un vajāšanai. Šī iniciatīva, kas ir Vācijas federālās valdības finansēta žurnālistu aizsardzības programma, piedāvā visu veidu vērtīgu palīdzību žurnālistiem visā pasaulē - no Afganistānas un Sudānas līdz Krievijai un Ukrainai - gan viņu izcelsmes valstīs, gan trimdā.

Kad tiek aplūsināti kritiskie viedokļi, žurnālisti tiek ieslodzīti un visi mediji tiek slēgti, sabiedrībai vairs nav piekļuves neatkarīgai informācijai. Tomēr šāda informācija ir būtiska, lai cilvēki varētu brīvi paust savu viedokli un lai demokrātija varētu darboties.

Divus gadus pēc tam, kad Vācijas federālā valdība uzsāka [Hannah Arendt iniciatīvu](#), pamata bažām nav kļuvus mazāk - patiesībā tā ir vēl vairāk. Organizācijas "Reportieri bez robežām" (RSF) jaunākais pasaules

preses brīvības indekss liecina, ka apstākļi mediju profesionāļiem visā pasaulē ir pasliktinājušies. Pašlaik viszemākajā kategorijā (kurā situācija tiek klasificēta kā “ļoti nopietna”) ir ierindojušās vairāk valstu (kopā 36) nekā vairāk nekā desmit gadu laikā. Žurnālistus no vairākām šīs kategorijas valstīm, tostarp Krievijas, Afganistānas un Sudānas, atbalsta vairāki projekti, ko īsteno Hannah Arendt iniciatīvas partnerorganizācijas.

Pateicoties Hannah Arendt iniciatīvai – aizsardzības programmai, ko finansē Vācijas Federālā ārlietu ministrija un federālās valdības kultūras un plašsaziņas līdzekļu komisārs – mediju darbinieki var saņemt dažādu veidu palīdzību vai nu savā valstī, vai trimdā. Dažkārt palīdzība ir iespējama pat tad, ja pirmajā mirklī tas šķiet neiespējami. Piemēram, vienā no projektiem iniciatīvas ietvaros tiek atbalstītas žurnālistes sievietes Afganistānā: viņas saņem drošības apmācību, stipendijas un mentorēšanu dzimtajā valodā. Īpaši liels skaits sieviešu plašsaziņas līdzekļos ir zaudējušas darbu kopš 2021. gada, kad varu pārņēma Taliban, kas nozīmē, ka tagad gandrīz nav nevienas sievietes, kas strādātu radio vai televīzijā. Kopš tā laika visa nozare ir strauji sarukusi.

Krievijas un Sudānas mediju profesionāļi var gūt labumu no Hannah Arendt iniciatīvas kaimiņvalstīs. Ir izveidoti īpaši centri, kas darbojas kā kontaktpunkti trimdā esošiem mediju darbiniekiem, kurus vada vai atbalsta iniciatīvas partneri. *Exile Media Hubs* un *Casa para el Periodismo Libre* (telpa trimdā esošiem žurnālistiem) Centrālamerikā ir drošas telpas, kas sniedz psiholoģiskas un juridiskas konsultācijas. Šie centri ir arī vietas, kas nodrošina tālākizglītību un ir sākumpunkts tīklu veidošanai starp mediju profesionāļiem, kuri dažādu iemeslu dēļ tiek vajāti savā mītnes valstī.

Vēl viena pieeja, ko izmanto Hannah Arendt iniciatīvā, ir ilgtspējīgu redakcionālo struktūru atjaunošana trimdā. Runa ir par to, lai nodrošinātu, ka cilvēki žurnālistu totalitārajās izcelsmes valstīs turpina saņemt neatkarīgu informāciju.

Afganistāna, Krievija un Sudāna nav vienīgās valstis, kurās žurnālisti saņem atbalstu. Iniciatīvas darbības joma būtībā aptver visu pasauli, un tā var elastīgi reaģēt uz drošības situāciju pasliktināšanos. Pašlaik atbalsts galvenokārt tiek sniegts mediju profesionāļiem no Baltkrievijas, Centrālamerikas, Mjanmas, Ziemeļāfrikas un Ukrainas. Šajā ziņā Ukraina ir īpašs gadījums, jo projekta darbības mērķis ir garantēt nepārtrauktu ziņošanu par notiekošo karu. Tam ir nepieciešama materiāla un tehniska palīdzība, kā arī īpaša apmācība un apdrošināšana darbībai priekšējās līnijās.

Hannah Arendt iniciatīvas partneri ir šādas četras pilsoniskās sabiedrības organizācijas: DW Akademie, Eiropas fonds žurnālistikai trimdā (JX fonds), Media in Cooperation and Transition (MICT) un Eiropas Preses un mediju brīvības centrs (ECPMF). Programma prasa neatkarību no valsts veiktas kontroles, kā arī valsts neitralitāti. Finansējumu piešķir, pamatojoties tikai uz objektīviem kritērijiem, neatkarīgas žūrijas bez valsts ietekmes.

Plašāku informāciju var uzzināt tīmekļa vietnē <https://hannah-arendt-initiative.de/hannah-arendt-initiative-english/> vai rakstot uz info@hannah-arendt-initiative.de.

Hannah Arendt iniciatīva ir tīkls žurnālistu un mediju aizsardzībai visā pasaulē. To izveidoja 2022. gadā pēc Vācijas Federālās ārlietu ministrijas un federālās valdības kultūras un mediju komisāra iniciatīvas un ar to sniegto finansējumu.

Mediju daudzveidība: vai mēs tiešām visi esam vienlīdz pārstāvēti?

Žurnālisti ar invaliditāti var vienlīdz labi veikt savu darbu, kā arī pavērt atšķirīgas un jaunas perspektīvas. Kāpēc tad tik maz no viņiem strādā medijos? **Lars Bosselmann no Eiropas Neredzīgo savienības raksta par to, ka personas ar invaliditāti ir nepietiekami pārstāvētas mediju nozarē un ka ziņās jābeidz par viņiem runāt stereotipiski.**

Visu demokrātisku valstu pamatā ir pamatprincipi, un viens no vissvarīgākajiem ir preses brīvība. Šī brīvība palīdz nodrošināt politisko līderu darbības pārredzamību sabiedrībai. Tā arī ļauj mums piekļūt informācijai bez ārējas ietekmes.

Tomēr joprojām ir tādi mediju prakses aspekti, kas ir jāuzlabo, it īpaši runājot par daudzveidību. Attiecībā uz pārstāvību medijos vai ar dažādām sociālajām grupām saistītu tematu atspoguļojumu mēs joprojām ne tuvu neesam nodrošinājuši vienlīdzību.

Pašreizējie dati liecina, ka personas ar invaliditāti nav pietiekami nodarbinātas laikrakstos, radiostacijās un televīzijas raidorganizācijās. Tas ir ļoti satraucoši, ņemot vērā, ka [līdz pat 16 % pasaules iedzīvotāju saskaras ar zināma veida invaliditāti](#). Turklāt, kā uzsvērts [UNESCO ziņojumā](#), personas ar invaliditāti visā pasaulē bieži saskaras arī ar aizspriedumiem, ko rada stereotipiski attēlojumi medijos.

Lai mainītu sabiedrības priekšstatu par personām ar invaliditāti, mums ir jāvērs uzmanību uz to, cik svarīgi ir šīs personas iekļaut ziņu apspriešanā un satura radīšanā.

Sabiedrībai ir jāsaprot, ka mediju nozare nebūs pilnībā iekļaujoša, kamēr personas ar invaliditāti nebūs iesaistītas darba plūsmā. Turklāt ar invaliditāti saistītie jautājumi jāaplūko, izmantojot atšķirīgu pieeju: mediju uzņēmumiem būtu jāatzīst, ka personas ar invaliditāti ir personas, kurām būtu jāizmanto savas tiesības tāpat kā citiem. Turklāt, tā kā satura formāti pastāvīgi mainās, mums ir vajadzīgi eksperti, kas šos formātus darītu pieejamus un iekļaujošus.

Lai arī personas ar invaliditāti mediju nozarē ir nepietiekami pārstāvētas, mēs joprojām varam atrast ļoti iedvesmojošus piemērus, kas liecina, ka personas ar invaliditāti var radīt izcilu saturu.

Nesen Eiropas Neredzīgo savienība savā raidierakstu sērijā pārraidīja [īpašu epizodi par Parīzes 2024. gada paraolimpiskajām spēlēm](#). Epizodē mēs runājam ar neredzīgu žurnālisti francūzieti Laetitia Bernard, kas strādā radiostacijā "Radio France". L. Bernard ziņoja ne tikai par šāgada paraolimpiskajām spēlēm, bet arī par 2012. un 2016. gada spēlēm attiecīgi Londonā un Riodežaneiro. Turklāt viņa sagatavoja ziņas par ziemas paraolimpiskajām spēlēm Sočos 2014. gadā un Phjončhanā 2018. gadā.

"Tādiem pasākumiem kā paraolimpiskās spēles ir pozitīva ietekme uz šķēršļu likvidēšanu un stereotipu pārvarēšanu," intervijas laikā uzsvēra L. Bernard. "Pat ja žurnālistam ir invaliditāte, viņš var strādāt efektīvi un pat no cita rakursa izklāstīt lietas," viņa piebilda. Pieredze, ko guvusi L. Bernard, un viņas pārdomas par šo tematu mums apliecina, ka arī šis aspekts ir jāņem vērā, lai izveidotu iekļaujošāku sabiedrību: vienlīdzībai jābūt mediju nozares stūrakmenim.

Lars Bosselmann ir Eiropas Neredzīgo savienības (EBU) izpilddirektors.

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Š? izdevuma l?dzautori

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Simran Grewal (sg)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatoros

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adrese

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

08/2024